Posudek vedoucí diplomové práce

Katedra: Religionistiky
Akademický rok: 2016/2017
Název tématu: Islám z pohledu vybraných českých orientalistů v 1. polovině 20. století
Autorka: Bc. Jana Krátká

Text si klade za cíl zmapovat přístupy tří českých orientalistů k islámu a analyzovat, zda a jakým způsobem byla jejich práce ovlivněna křesťanskou tradicí. Autorka se nejprve zabývá obecně pojetím orientalismu v E. Saida, Urse Appa a prof. Balagangadhary. Druhá část práce je věnována práci Jaromíra Břetislava Košuta, Rudolfa Dvořáka a Aloise Musila.

První část textu je po stylistické stránce těžkopádná a obsahuje místa, ve kterých na sebe věty a jejich sdělení nenavazují. Druhá část textu zabývající se českými orientalisty je naopak čtivá a stylisticky dostačující. Z toho vyvozuji, že autorka má potíže s anglicky psaným textem a jeho pochopením, čemuž nasvědčuje nejen místy až strojový jazyk, který se jeví jako předklad internetového překladače, ale i viditelné potíže s formulací problému. Autorka např. na dvou místech uvádí, že Urs App *studium asijských textů shledává velmi důležitým pro vytvoření univerzální historie, která nebyla závislá na Bibli a připravila tak půdu pro vznik moderního orientalismu* (s. 10, 21). Urs App však ve své knize *The Birth of Orientalism* jasně ukazuje, jak právě bible a její narace formovala pohled na asijská náboženství. Misionáři, cestovatelé a filosofové z různých stran promýšleli otázku jednotného původu lidstva, která je sama o sobě specificky křesťanskou otázkou. Jak autorka správně, byť kostrbatě, v textu uvádí, vznik moderního orientalismu vzniká z touhy po odpovědi na otázku, kam v univerzální historii lidstva zahrnout asijská náboženství, která se jeví starší než biblický text a uvádí několik strategií, jak se různí myslitelé s tímto problémem vypořádávali. Urs App pak dodává, že vedlejším efektem zrodu moderního orientalismu je formování nové koncepce náboženství, vznik evropského ateismu a snaha o moderní koncepci evropské identity, která by byla méně závislá na bibli (App, Urs: *The Birth of Orientalism*, 2010, s.7.). Podobné problémy přináší kapitola věnovaná textu prof. Balagangadhary a jeho reakci na Saidův orientalismus. Autorka např. tvrdí, že *Balagangadhára říká, že pokud budou myslitelé stále opakovat západní teorie, nikdy neobjeví nic nového* (s. 30). S touto formulací nelze, než nesouhlasit! Problém není v tom, že teorie jsou západní. Profesor nabádá, že abychom výzkum posunuli jiným směrem, je nejprve potřeba zkoumat omezení, které nám současný výzkum přináší a dokázat, že tato omezení skutečně existují. On sám vidí jako limit specifickou západní zkušenost s křesťanskou tradicí, která přinesla určité nazírání světa, což mělo za následek např. přesvědčení, že náboženství je univerzálním fenoménem (podrobněji viz text, ze kterého autorka sama čerpá: Balagangadhara, N., S.: *Reconceptualizing India Studies*, 2012, s. 51-55.). Jakmile zjistíme omezení, která nám současný výzkum přináší, pak lze teprve formulovat nové teorie. Autorka v textu konstatuje, že *Balagangadhára ukázal zcela jiný pohled na vytvoření náboženství a využil k tomu analogii na příkladu hipkapi* (s. 29). Bohužel u tohoto konstatování zůstává a čtenář, který text nečetl, může být poněkud ztracen. Při obhajobě by měl být uvedený příměr vysvětlen v kontextu pojetí náboženství prof. Balagangadhary.

Jana Krátká v práci uvádí tři druhy přístupů k Orientalismu, nicméně v textu chybí shrnutí, čím se tyto přístupy liší, případně jak na sebe navazují, navazují-li. Při ústní obhajobě by tato chybějící část práce měla být jasně zodpovězena. Za další slabinu práce považuji velmi obecné tvrzení, že autorka bude nejen zkoumat, zda práce vybraných českých orientalistů obsahují teologické předpoklady, ba co víc, že je v jejich pracích identifikovala.

Problém je, že tyto předpoklady nikde explicitně nevyjmenovává! A protože chybí analýza prací vybraných českých orientalistů, těžko se domnívat, které to jsou. Při ústní obhajobě by mělo být doplněno, jaké teologické předpoklady byly v pracích vybraných autorů identifikovány.

Za silnou stránku práce považuji zpracování praktické části textu. Je zřejmé, že autorka strávila mnoho času v archivech a Národní knihovně, a že se zdroji pracovala pečlivě. Na škodu však je, že chybí závěrečné analytické shrnutí. Velmi pěkně a srozumitelně je zpracován Závěr, který obsahuje dílčí poznatky, které samotné tělo textu neobsahuje.

K jazykové stránce textu bylo řečeno něco málo výše. Text obsahuje mnoho překlepů a zdvojených slov. Při příští publikaci textu doporučuji, aby finální verze prošla pečlivou jazykovou korekturou.

I přes výše zmíněné námitky oceňuji autorčin pokus o zpracování nelehkého tématu a doporučuji práci k obhajobě. Navrhuji hodnocení **dobře**.

Zuzana Černá, Ph.D. V Pardubicích, 10.8.2017